

Ztracený občan

eFocus

Úspěšnost a vyspělost společnosti se často hodnotí ekonomickými ukazateli. Když stoupá spotřeba, stoupají výdaje, společnost prosperuje a z ekonomických hledisek jde vývoj společnosti správným směrem. Mezi výdaji hrají nezanedbatelnou část náklady na řešení sporů. Čím více sporů, tím více výdajů. Výdaje na soudní poplatky, právní zastoupení, znalecké posudky, pojištění apod. Dalším pozitivním důsledkem z tohoto pohledu je skutečnost, že klesá nezaměstnanost.

Je potřeba více soudců, asistentů, tajemnic, zapisovatelek, (které ale platí stát z daní všech), každá sporující se strana potřebuje advokáta, často je zapotřebí znalce pro dokazování, a jistě jsou další, kteří se sporu účastní a na sporu vydělávají. V posledních letech je módním trendem řešit jakýkoliv problém soudní cestou. Množí se nesmyslné žaloby, stoupá objednávka sporů, soudy jsou přetížené, jejich kapacita nestačí, lhůty k jednání jsou nepřiměřeně dlouhé, vzniká napětí...

Jde skutečně o žádoucí vývoj? Co řešení problémů soudními spory člověku pozitivního přináší? Přeje si soudit se a vynakládat nezanedbatelnou část svého výdělku či úspor na řešení sporů? Jistě ne. Navíc doprovodným produktem vedení sporů je také ztráta času, klidu, vyrovnanosti, což mívá často za následek zhoršení celkového zdravotního stavu. Z prosté logiky by se dalo říct, že by bylo užitečnější použít tyto prostředky na kvalitní dovolenou, vzdělání, nebo je použít jako úspory pro případ nemoci či stáří a čas věnovat odpočinku, vzdělání, vztahům v rodině, přátelům a podobně. Je tady vůbec nějaké řešení, existuje možnost sporům předejít?

Ve světle těchto úvah se jeví moudřejší uspořádat své právní vztahy, zejména majetkové, bez cílené snahy získat prospěch na úkor druhé strany právního vztahu, bez rizika budoucího sporu a přitom bez oslabení vlastní pozice. K tomu slouží notářství, právnická profese, která existuje po staletí a která má v sobě potenciál v určitých právních vztazích, zejména majetkových, sporům předcházet. Proto bývá notářství nazýváno „preventivní justicí“. Přesto, anebo zřejmě právě proto, je některými ekonomickými studiemi v poslední době hodnoceno jako brzda ekonomiky, a to mě zaujalo. Proč? Pokusím se o vysvětlení.

Základem pro sepsání notářského zápisu o jakémkoli právním jednání je především zjištění skutečné vůle těch, kdo hodlají uzavřít smlouvu, či učinit jiné právní jednání. K tomu je nezbytné předchozí předepsané odborné a přitom nestranné poučení o dopadech a rizicích, které v souvislosti se zamýšleným právním jednáním mohou vzniknout, včetně upozornění na potenciální možnosti vzniku sporů. Tento předepsaný postup samozřejmě snižuje možnost budoucího sporu. Další podstatnou výhodou je, že notářský zápis je veřejnou listinou, která zakládá důkaz o takovém projevu vůle. Kdo popírá právní jednání učiněné v této formě, musí dokázat u soudu opak, leží na něm důkazní břemeno. I tato skutečnost od soudního sporu odrazuje.

Notářství je zřejmě jedinou právnickou profesí, jejímž posláním je, mimo jiné, hledat takové uspořádání právních vztahů, které sporům předejde. Občas slyším, že postavení notáře je obdobné postavení mediátora. Toto srovnávání je však mylné. Zatímco mediace hledá východiska, jak urovnat již nastalý spor, úkolem notářství je sporům předcházet, tedy hledat cesty k tomu, aby ke sporu vůbec nedošlo.

Z pohledu nastíněného v úvodu by bylo možné usuzovat, že notářství nesplňuje současná přísná ekonomická kritéria, ale ve skutečnosti je přínos notářství mnohonásobně důležitější pro pozitivní vývoj společnosti. Většina z nás přeci dává přednost životu ve zdraví, jistotě a klidu, nežli v nejistotě a napětí. Výdaj, který je spojený s prevencí, kterou notářské služby nabízejí, je v poměru k nákladům, které si vynutí řešení sporů, zanedbatelný. A to již znovu nezmiňuji všechny ty negativní doprovodné efekty, které jsou bohužel někdy bolestnější, nežli spor samotný.

Jistota, klid, zdraví, jsou veličiny ekonomickými ukazateli těžko vyčíslitelné, nedají se koupit, ale snad právě proto je dobré podívat se na svět čísel i z druhé strany a připomenout si, že existuje možnost využít práva i jiným způsobem, než jen k řešení sporů. Nemělo by se zapomínat na toho, komu má vše sloužit - na samotného občana.

JUDr. Martin Foukal,
čestný prezident Notářské komory ČR,
notář v Praze

Názor byl publikován v rámci vydání EPRAVO.CZ Digital - říjen 2015.

Nové číslo EPRAVO.CZ Digital si můžete stáhnout **ZDARMA** na **App Store**, **Google Play** a **Windows Store**, a to přímo z Vašeho tabletu či chytrého telefonu. **Pokud máte již aplikaci staženou, postačí si stáhnout pouze nové vydání.** Využít můžete také webový archiv starších čísel na adrese tablet.epravo.cz.

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Vedení BBH posiluje o přední expertku na soutěžní právo z A&O Shearman Ivanu Halamovou Dobiškovou](#)
- [V rámci charitativní akce Měsíc sportu advokátní kanceláře a daňoví poradci vysportovali téměř 400 tisíc korun na podporu projektu Pomozte dětem](#)
- [KOLAROVA LEGAL: Nová advokátní kancelář v centru Prahy míří na špičku korporátního a transakčního práva](#)
- [LEAGLE.ONE: Informace nestačí. Proč vzdělávání bez prožitku selhává](#)
- [Diskuzní čtvrťky nad trestním právem \(online - živé vysílání\) - 14.5.2026](#)
- [Legal Innovation Day 2026: Praktické využití umělé inteligence v právní praxi](#)
- [Promlčení práva ve světle aktuální judikatury NS ČR Na co si dát pozor při uplatňování promlčení podle současné právní úpravy?](#)
- [LEAGLE.ONE: Prodáváte firmu, nebo kus života? Pravda o rodinných akvizicích](#)
- [Clifford Chance Prague Association jmenuje dva nové Counsels a jednoho Of Counsel](#)
- [Vítězem Zákona roku je flexinovela zákoníku práce, bodovaly také daňové a účetní změny](#)
- [Advokátní kancelář Eversheds Sutherland posiluje svůj nemovitostní tým](#)